

T.C.

YARGITAY

9. HUKUK DAİRESİ

E. 2003/17464

K. 2004/6200

T. 29.3.2004

İHBAR KIDEM VE KÖTÜNİYET TAZMİNATI (İş Mahkemelerinin Şifahi Usule Tabi Olması Nedeniyle Tahkikat Bitinceye Kadar Delil İbraz ve İkame Edilebileceği)

DELİL İBRAZI (İş Mahkemelerinin Şifahi Usule Tabi Olması Nedeniyle Tahkikat Bitinceye Yapılabileceği - İhbar Kıdem ve Kötüniyet Tazminatı Talebi)

TANIK DİNLENMESİ (İhbar Kıdem ve Kötüniyet Tazminatı Talebi - İş Mahkemesince Davalıya Daha Önce Tanıklarını Dinletmesi İçin Usulünce Kesin Mehil Verilmediğinden Davalının Listesinde Adını Andığı Tanıkların Dinlenmesi Gereği)

İŞ MAHKEMELERİ (Şifahi Usule Tabi Olması Nedeniyle Tahkikat Bitinceye Kadar Delil İbraz ve İkame Edilebileceği - İhbar Kıdem ve Kötüniyet Tazminatı Talebi)

ŞİFAHİ USUL (İş Mahkemelerinin Tabi Olduğu Usul/Tahkikat Bitinceye Kadar Delil İbraz ve İkame Edilebileceği - İhbar Kıdem ve Kötüniyet Tazminatı Talebi)

1086/m.473,482

ÖZET : İş mahkemeleri şifahi usule tabidir. Bu nedenle tahkikat bitinceye kadar delil ibraz ve ikame edilebilir. Somut olayda tanık dinletme hususunda usule uygun kesin mehil verilmemiştir. Bu durumda gösterilen tanıkların dinlenmesi gerekir. Açıklanan hususlar nazara alınmadan eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi hatalıdır.

DAVA : Davacı, ihbar, kıdem ve kötü niyet tazminatları ve yıllık izin ücretinin ödetilmesine karar verilmesini istemiştir. Yerel mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır. Hüküm süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR : İş mahkemelerinde Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 473 vd. maddelerinde düzenlenen şifahi usuli muhakeme uygulanmaktadır. Anılan yasanın 482. maddesi gereğince taraflar tahkikat bitinceye kadar netice iddialarını teyid için delil ibraz ve ikame edebilirler. Davalıya daha önce tanıklarını dinletmesi için usulünce kesin mehil verilmediğinden davalının listesinde adını andığı tanıkların dinlenmesi gerekir. Bu hususta davalıya usulünce kesin mehil verilmeli, usuli işlemler tamamlandıktan sonra tüm deliller birlikte değerlendirilerek hüküm kurulmalıdır. Eksik incelemeyle yazılı şekilde hüküm verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ : Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 29.03.2004 gününde oybirliği ile karar verildi.

T.C.

YARGITAY

9. HUKUK DAİRESİ

E. 2004/8020

K. 2004/24460

T. 28.10.2004

KIDEM TAZMİNATI DIŞINDAKİ İŞÇİLİK ALACAKLAR (İslahla Arttırılan Alacak Miktarlarına İslah tarihinden İtibaren Yasal Faiz Uygulanması Gereği - Dava Tarihinden Faiz Uygulanmasının Yasaya Aykırı Olduğu)

FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETİ (Davacının Yemin Teklifinin Davanın Türü ve Durumu Gereğiyle Reddedilmesinin Yasaya Aykırı Olduğu - Şifahi Yargılama Usulü)

İŞ MAHKEMELERİ (Şifahi Yargılama Usulünün Uygulanacağı - Hakkında Hüküm Bulunmayan Hallerde HMUK Hükümleri Uygulanacağı/Fazla Çalışma Alacağıın Yönünden Yapılan Yemin Teklifinin Reddedilmesinin Hatalı Olduğu)

1475/m. [14](#)

1086/m. [83](#)

5521/m. [7](#), [15](#)

ÖZET : 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 7. maddesinde "iş mahkemelerinde şifahi yargılama usulünün uygulanacağı, "15. maddesinde ise" bu kanunda sarahat bulunmayan hallerde Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmiş olmasına rağmen, fazla çalışma alacağı yönünden davalı tarafından yapılan yemin teklifinin mahkemece reddedilmesi de hatalıdır.

DAVA : Davacı, ihbar ve kıdem tazminatı, fazla çalışma ve yıllık izin ücretinin ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR : 1- Dosyadaki yazılara toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre, davalının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

2- Davalı davadan önce temerrüde düşürülmemiştir. Bu nedenle kıdem tazminatı dışında ıslahla arttırılan alacak miktarlarına ıslah tarihinden itibaren yasal faiz uygulanması gerekirken dava tarihinden itibaren faize hükmedilmesi doğru değildir.

3- Davacı fazla mesai alacaklarının ödenmediğini iddia etmiş; davalı ise davacının yaptığı fazla çalışmalarının ücretlerinin kendisine ödendiğini ileri sürmüş ve bu konuda davalıya

yemin teklifinde bulunmuştur. Mahkeme davalının bu yemin teklifini, davanın türü ve delil durumu gerekçesiyle reddetmiştir.

5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 7. maddesinde "iş mahkemelerinde şifahi yargılama usulünün uygulanacağı, "15. maddesinde ise" bu kanunda sarahat bulunmayan hallerde Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmiş olmasına rağmen, fazla çalışma alacağı yönünden davacı tarafından yapılan yemin teklifinin mahkemece reddedilmesi de hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ : Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten **BOZULMASINA**, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 28.10.2004 gününde oybirliği ile karar verildi.

T.C.

YARGITAY

9. HUKUK DAİRESİ

E. 1997/10123

K. 1997/13011

T. 26.6.1997

İŞ MAHKEMELERİ (Yetki İtirazının Ne Zaman Yapılacağı-Sözlü Yargılama Usulüne Tabi Olduğu)

SÖZLÜ YARGILAMA USULÜNE TABİ MAHKEMELER (Yetki İtirazının Ne Zaman Yapılacağı)

YETKİ İTİRAZI (İş Mahkemelerinde İlk Oturumdan Önce Verilecek Dilekçe ile Yapılabileceği-Sözlü Yargılama Usulüne Tabi Mahkemeler)

1086/m.478

5521/m.5

ÖZET : İş mahkemeleri sözlü yargılama usulüne tabi olduğundan, Davalı ilk oturumdan önce vereceği dilekçe ile de yetki itirazında bulunabilir.

DAVA : Davacı, ihbar ve kıdem tazminatının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR : 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 5. maddesine göre "İş mahkemelerinde açılacak her dava açıldığı tarihte dava olunanın Türk Medeni Kanunu gereğince ikametgahı sayılan yer mahkemesinde bakılabileceği gibi işçinin işini yaptığı işyeri için yetkili mahkemede de bakılabilir."

Somut olayda davalı Belediyenin ikametgahı ... ilçesidir. Davacı işçinin çalıştığı işyeri de ... Belediyesi`dir. Davalı Belediye 8.7.1996 tarihli dilekçe ile yetki itirazında bulunmuştur. Bu itiraz 16.7.1996 tarihli ilk oturumda 10 günlük sürede yapılmayışı nedeniyle mahkemece red edilmiştir.

Bilindiği üzere İş Mahkemeleri sözlü yargılama usulüne tabidir. (HUMK. 478 m.) Sözlü yargılama usulünde 10 günlük süre uygulanmadığı gibi davalı ilk oturumdan önce vereceği dilekçe ile de yetki itirazında bulunabilir.

Davalı Belediye yetki itirazını yukarıda sözü edilen ilk oturumdan önce dilekçe ile yapmıştır. Bu durumda mahkemece yetkisizlik kararı vermek gerekirken işin esasının incelenmesi ve buna göre hüküm kurulması hatalıdır.

SONUÇ : Temyiz olunan kararın yukarıda gösterilen nedenle BOZULMASINA, 26.6.1997 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.

YARGITAY

9. HUKUK DAİRESİ

E. 2006/10846

K. 2006/30573

T. 20.11.2006

İŞ MAHKEMELERİ KANUNU (Katılma Yolu İle Temyizin Mümkün Olmadığı)

KATILMA YOLUYLA TEMYİZ (İş Mahkemeleri Kanununda Mümkün Olmadığı)

İŞ SÖZLEŞMESİNE DAYALI TAKİP (Davacının Kötüniyete Dayandığının Kanıtlanamadığı/Yargılamayı da Gerektirdiği - İcra İnkâr Tazminat İsteminin Reddi Gereği)

İCRA İNKAR TAZMİNATI (İş Sözleşmesine Dayalı Takip - Davacının Kötüniyete Dayandığının Kanıtlanamadığı ve Yargılamayı da Gerektirdiği/Hükmedilemeyeceği)

5521/m. [8](#)

2004/m. [67](#)

ÖZET : Kısa karar davalı vekilinin yüzüne karşı tefhim edilmiş, davalı vekili katılma yolu ile temyiz dilekçesiyle hükmü temyiz etmiştir. 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununda katılma yolu ile temyiz mümkün değildir.

Davacının icra takibinin dayanağı yazılı iş sözleşmesidir. Anılan sözleşmede icra takibine konu sözleşme ile ilgili düzenlemeler mevcuttur. Davacının icra takibinin kötüniyete

dayandığı kanıtlanamadığı gibi yargılamayı da gerektirmektedir. Bu nedenlerle icra inkar tazminat isteminin reddi gerekir.

DAVA : Davacı, icra takibine yapılan itirazın iptali ile % 40 icra inkar tazminatına hükmedilmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde taraflar avukatlarınca temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü

KARAR : 1- Kısa karar 28.2.2006 tarihinde davalı vekilinin yüzüne karşı tefhim edilmiş, davalı vekili 21.3.2006 tarihli katılma yolu ile temyiz dilekçesiyle hükmü temyiz etmiştir. 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununda katılma yolu ile temyiz mümkün olmadığından davalının temyiz isteminin REDDİNE,

2- Davacının temyiz istemine gelince;

a) Davacının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

b) Davacının icra takibinin dayanağı yazılı iş sözleşmesidir. Anılan sözleşmede icra takibine konu sözleşme ile ilgili düzenlemeler mevcuttur. Davacının icra takibinin kötüniyete dayandığı kanıtlanamadığı gibi yargılamayı da gerektirmektedir. Bu nedenlerle icra inkar tazminat isteminin reddi gerekirken yazılı şekilde kabulü hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ : Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 20.11.2006 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.

YARGITAY

21. HUKUK DAİRESİ

E. 2005/2930

K. 2005/3007

T. 29.3.2005

KARARDA AÇIK MADDİ HATA (Yargıtay Onama ya da Bozma Kararlarında Açıkça Maddi Hatanın Bulunduğu Hallerde Dosyanın Yeniden İncelenebileceği)

MADDİ TAZMİNAT (Zararlandırıcı Sigorta Olayı Sonucu Ölen Sigortalının Tazminatının Hesaplanmasında Gerçek Ücretin Esas Alınacağı)

TAZMİNAT HESABININ GERÇEK ÜCRETE GÖRE YAPILMASI (İşverence Sunulan Bordrolardaki Ücretler Yerine Davalı Şirkete Ait Maden İşyerinde Uygulaması Olmayan TİS'deki Ücretler Dikkate Alınarak Tazminatın Belirlenmesi Usul ve Yasaya Aykırı Olduğu)

ZARARLANDIRICI SİGORTA OLAYI SONUCU ÖLEN SİGORTALI (Tazminatının Hesaplanmasında Gerçek Ücretin Esas Alınacağı)

İŞ MAHKEMELERİ KARARLARINA KARŞI KARAR DÜZELTME YOLU (Kapalı Olmakla Birlikte Yargıtay Onama ya da Bozma Kararlarında Açıkça Maddi Hatanın Bulunduğu Hallerde Dosyanın Yeniden İncelenebileceği)

5521/m.8/3

ÖZET : İş Mahkemeleri Kanunu'nun 8/3. maddesi gereğince iş mahkemelerinden verilen kararlara ve buna bağlı Yargıtay ilamına karşı karar düzeltme yolu kapalı olmakla birlikte, Yargıtay onama ya da bozma kararlarında açıkça maddi hatanın bulunduğu hallerde, dosyanın yeniden incelenmesi mümkündür.

Zararlandırıcı sigorta olayı sonucu ölen sigortalının tazminatının hesaplanmasında gerçek ücretin esas alınması koşuldur. Öte yandan gerçek ücret ise; işçinin kıdemi ve yaptığı işin özelliğine göre işçiye verilmesi gereken ücrettir.

Somut olayda işyerinde hüküm tarihinden sonra ilk TİS'in imzalandığı anlaşılmaktadır. Öte yandan hükümden sonra imzalanan TİS'deki ücretler de işverence sunulan bordrolardaki ücretlerle uyumludur. Buna göre, işverence sunulan bordrolardaki ücretler yerine davalı şirkete ait maden işyerinde uygulaması olmayan TİS'deki ücretler dikkate alınarak tazminatın belirlenmesi usul ve yasaya aykırıdır.

Ayrıca, olayın oluş şekline, müterafık kusur oranlarına, husule gelen elem ve ızdırabın derecesine, tarafların sosyal ve ekonomik durumuna, paranın alım gücüne, hak ve nesafet kurallarına göre davacılar yararına hüküm altına alınan manevi tazminatlar fazladır.

DAVA : Davalılardan Ö... Madencilik İnş. San. Tic. Ltd. Şti. vekili 9.3.2005 tarihli dilekçesi ile dairemizin 25.1.2005 gün 2004/12724 E., 2005/16 K. sayılı kararında açık maddi hata bulunduğundan bahisle düzeltilmesini istemiştir.

İş Mahkemeleri Kanunu'nun 8/3. maddesi gereğince iş mahkemelerinden verilen kararlara ve buna bağlı Yargıtay ilamına karşı karar düzeltme yolu kapalıdır. Ancak; Yargıtay onama ya da bozma kararlarında açıkça maddi hatanın bulunduğu hallerde, dosyanın yeniden incelenmesi mümkündür. Zira maddi yanılığa dayalı olarak verilmiş onama ya da bozma kararları ile, hatalı biçimde hak sahibi olmak, evrensel hukukun temel ilkelerine ters düştüğünden karşı taraf yararına sonuç doğurmamalıdır. Dairemizin giderek Yargıtay'ın yerleşmiş görüşleri de bu doğrultudadır.

İncelenen bozma ilamında "maddi tazminatın red edilmiş olmasına göre davacının tüm, davalının sair temyiz itirazlarının red edilerek, davacı anne yararına hüküm altına alınan 40.000.000.000 TL manevi tazminatın fazla olduğundan bahisle" yerel mahkeme kararının bozulduğu anlaşılmaktadır. Oysa temyiz incelemesine konu Ankara 9. İş Mahkemesi'nin 11.10.2004 gün 372-510 sayılı kararında davacılar anne Fatma G.'nin maddi tazminat talebi olmadığı gibi hüküm altına alınan manevi tazminat miktarı da 40 milyar TL. değil 25 milyar TL'dir. Öte yandan davacıların bir bölümü açısından maddi tazminata karar verildiği, maddi tazminat talebinin tüm davacılar bakımından red edilmediği açıktır. Hal böyle olunca dairemizin 25.1.2005 gün 12724-16 sayılı ilamının, temyiz incelemesine konu dosyaya ve karara ait olmadığı, aynı iş kazasında ölen işçilerden Abdullah Ş.'nin annesi tarafından açılan

ve temyiz incelemesi dairemizin 2004/12723 E., 2005/15 K. sayı ile yapılan davanın ilamının bir örneğinin zuhulen bu dosyaya da eklendiği, maddi yanılmanın düzeltilmesi gerektiği anlaşılmalı dairemizin 25.1.2005 gün 12724-16 sayılı ilamının kaldırılmasına karar verilerek dosya incelendi gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR : 1- Dosyadaki yazılara, toplanan delillere, hükmün dayandığı gerektirici sebeplere Kömür İşletmeleri AŞ'nin sorumluluğunun üst işveren olmasından değil, sözleşmeden ve 3213 sayılı yasaya aykırı tutum ve davranışlarından kaynaklanmasına, temyiz kapsamı ve temyiz nedenlerine göre davacıların tüm, davalıların aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan sair temyiz itirazlarının reddi gerekir.

2- Zararlandırıcı sigorta olayı sonucu ölen sigortalının tazminatının hesaplanmasında gerçek ücretin esas alınması koşuldur. Öte yandan gerçek ücretin ise; işçinin kıdemi ve yaptığı işin özelliğine göre işçiye verilmesi gereken ücret olduğu Yargıtay'ın yerleşmiş görüşlerindedir.

Somut olayda işyerinde TİS düzeninin bulunmadığı yetkili sendikanın 19.7.2004'de belirlendiği ve hüküm tarihinden sonra 3.11.2004 günü ilk TİS'in imzalandığı dosya içerisindeki bilgi ve belgelerden anlaşılmaktadır. Öte yandan hükümden sonra imzalanan TİS'deki ücretlerin işverence sunulan 2004/5.,6.,7. aylara ait bordrolardaki ücretlerle uyumlu olduğu da gözlenmiştir. Hal böyle olunca da işverence sunulan bordrolardaki ücretler yerine davalılardan Ö..... Madencilik Ltd. Şti.'ye ait maden işyerinde uygulaması olmayan TİS'deki ücretler dikkate alınarak tazminatın belirlenmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

Kaldı ki, Türkiye maden işçileri sendikasıca bildirilen ücretler birinci grup işçiler için belirlenen ücret olup, davacının yaptığı işin özelliğine göre hangi gurupta yer aldığı belirlenmeden hesaplama yapılması da hatalıdır.

3- Olayın oluş şekline, müterafık kusur oranlarına, husule gelen elem ve ızdırabın derecesine, tarafların sosyal ve ekonomik durumuna, paranın alım gücüne, özellikle 26.6.1966 gün ve 1966/7-7 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı'nın içeriğine ve öngördüğü koşulların somut olayda; gerçekleşme biçimine, oranına, niteliğine hak ve nesafet kurallarına göre davacılar yararına hüküm altına alınan manevi tazminatların fazla olduğu açıkça belli olmaktadır.

Yapılacak iş, işverence ibrazlı bordrolardaki ücretler giderek TİS'nin kamu düzenine ilişkin olduğu gözetilerek sonradan imzalanan TİS hükümleri ve kazalının bulunduğu guruba göre hak sahiplerinin tazminatları yeniden hesaplatılmak, kurum tarafından hüküm tarihine en yakın tarihteki verilere göre bildirilen peşin sermaye değeri zarardan indirilmek davacılar yararına makul manevi tazminat takdir etmek ve sonucuna göre karar verilmekten ibarettir.

Mahkemece bu maddi ve hukuki olgulara aykırı biçimde yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

SONUÇ : O halde, davalıların bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

T.C.

YARGITAY

HUKUK GENEL KURULU

E. 2003/21-425

K. 2003/441

T. 2.7.2003

İŞ MAHKEMELERİNCE VERİLEN KARARLAR (Karar Düzeltme Yolunun Kapalı Olmasının Maddi Yanılgıya Dayalı Kararların Düzeltmesine Engel Olmadığı)

KARAR DÜZELTME YOLU (İş Mahkemelerince Verilen Kararlara Karşı Kapalı Olması - Maddi Yanılgıya Dayalı Kararların Düzeltilebileceği)

MADDİ HATAYA DAYALI ONAMA VEYA BOZMA KARARI (İş Mahkemelerinde de Karar Düzeltme Yoluna Gidilebileceği - Taraf Lehine Sonuç Doğurmayacağı)

1086/m. [80](#), [459](#)

5521/m. [8](#)

ÖZET : Maddi hataya dayalı onama ve bozma kararları taraf lehine sonuç doğurmaz. İş mahkemelerince verilen kararlara karşı karar düzeltme yolunun kapalı olması maddi hataya dayalı yargı kararlarının düzeltilmesine engel teşkil etmez. Hatalı biçimde hak sahibi olmak evrensel hukukun temel ilkelerine ters düşer. Maddi gerçek her zaman adli gerçekten önce gelir. Maddi hataya dayalı ve yanlışlığı son derece belirgin haksız ve adaletsiz sonuçların giderilmesi kamu düzeni açısından zorunludur. Yargılama sırasında açık ve belirgin hatalar yapılma olasılığı her zaman vardır. Bu tür hatalarda ısrar edilmesi ve maddi gerçeğin gözardı edilmesi, yargıya duyulan saygıyı ve güveni sarsar.

DAVA : Taraflar arasındaki "tespit" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Fethiye Asliye Hukuk (İş) Mahkemesince davanın kabulüne dair verilen 12.4.2001 gün ve 2000/153-2001/187 sayılı kararın incelenmesi davalı vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 6.12.2001 günü ve 2001/7793-8384 sayılı ilamı ile onanmış, davalı vekilinin maddi hata nedeniyle başvurması üzerine Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 26.11.2002 gün ve 2002/9218 E, 10142 K. sayılı ilamı ile (...Davacı Rasih ile davalı SSK. Başkanlığı arasındaki muarazanın men'i davası hakkında Fethiye Asliye 1. Hukuk (İş) Mahkemesince verilen 12.4.2001 gün, 153-187 sayılı hükmün davalı vekilince temyiz edilmesi üzerine dairemizce verilen temyiz itirazlarının reddine ilişkin kararın maddi yanılgıya dayalı olduğundan bahisle düzeltilmesi davalı kurum vekilince talep edilmiştir.

İstek maddi yanılının düzeltilmesine ilişkindir. Öte yandan maddi yanılının varlığı halinde usuli kazanılmış haktan söz edilemeyeceği giderek maddi yanılının düzeltilmesi gerektiği Yargıtay'ın oturmuş ve yerleşmiş görüşlerindedir.

Gerçekten temyize konu kararın 4447 Sayılı Yasa'nın 8. maddesi ile değişik 506 Sayılı Yasa'nın 63. maddesine açıkça aykırı olduğu halde zuhulen yerel mahkeme kararının onanmasına karar verildiği anlaşılmıştır. Hal böyle olunca maddi yanılının düzeltilmesi gerektiği anlaşılmakla dairemizin 6.12.2001 gün, 2001/7793 esas, 2001/8384 karar sayılı yerel mahkeme kararının onanmasına ilişkin ilamın kaldırılmasına karar verilerek dosya incelendi gereği konuşulup düşünüldü.

Dava, 4447 Sayılı Yasa yürürlüğe girmeden önce yaşlılık aylığı bağlanan ve halen serbest Avukatlık faaliyetini sürdüren davacıdan, kurumca 4447 Sayılı Yasanın 8. maddesi ile 506

Sayıllı Yasanın 63. maddesine eklenen fıkraya gereğince sosyal guvenlik destekleme primi kesilmesinden kaynaklanan uyuşmazlığa ilişkindir.

Gerçekten 4447 Sayılı Yasanın 8. maddesi ile 506 sayılı Yasanın 63. maddesine eklenen "bu kanuna göre, yaşlılık aylığı almakta iken serbest avukat ve noter olarak çalışmalarını sürdürenlerin, sosyal yardım zammı dahil almakta oldukları aylıklarından % 15 oranında sosyal güvenlik destekleme primi kesilir." hükmü yeni bir düzenleme olup, anılan düzenleme ile, 506 Sayılı Yasaya tabi olarak yaşlılık aylığı almakta iken serbest avukat ve noter olarak çalışmalarını sürdürenleri 4447 Sayılı Yasa'nın 63/a maddesi gereğince 1.10.1999 tarihinden itibaren % 15 oranında sosyal güvenlik destekleme primi ödenmesi gerektiğinin öngörülmesine, yasal kuralın; yasanın yürürlüğünden önce veya sonra mesleklerini yürüten avukat ve noterler açısından bir ayırım yapmamasına göre, davanın reddi yerine yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır.

O halde, davalının bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır...) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda, mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Temyiz Eden: Davalı vekili

Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

KARAR : Dava, 4447 Sayılı Yasa yürürlüğe girmeden önce yaşlılık aylığı bağlanan ve halen serbest avukat olarak çalışmasını sürdüren davacının yaşlılık aylığından sosyal güvenlik destek primi kesilmesinin yasaya aykırı olduğunun tespiti istemine ilişkindir.

Mahkemenin davanın kabulüne dair verdiği karar özel dairece onanmış, davalı vekilinin maddi hatanın düzeltilmesi isteği üzerine özel dairece onama kararı kaldırılarak yerel mehkeme kararı bozulmuştur.

Mahkemece, maddi hata bulunmadığı, "5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 8/son maddesi gereğince iş mahkemelerinden verilen kararların temyizen incelemesi sonucu Yargıtay'ca verilen kararlara karşı karar düzeltme yolunun kapalı olduğu" gerekçesiyle önceki kararda direnilmiştir.

Yerel mahkeme ile özel daire: arasındaki uyuşmazlık; iş davalarına ilişkin Yargıtay'ca verilen kararlara karşı, maddi hataya dayalı düzeltme talebinde bulunulup bulunulamayacağı ve düzeltme talebinin kabul edilmesi halinde 4447 Sayılı Yasanın 8. maddesi ile avukatlar yönünden getirilen sosyal güvenlik destek priminin uygulanmasının kapsamına ilişkindir.

Yerel mahkeme; 4447 Sayılı Yasanın yürürlüğünden önce yaşlılık aylığına hak kazanmış ve yasanın yürürlüğünden sonra çalışmalarını sürdüren avukatların söz konusu primden sorumlu olamayacaklarını, bu yönde verilen kararının özel dairece onandığını bu kerre maddi hata ile onama kararının bozmaya çevrilmesinin iş mahkeme leri açısından mümkün olmadığını ileri sürmüş, özel daire ise; 4447 Sayılı Yasa ile getirilen sosyal güvenlik destek prim yükümlülüğünün, yasanın yürürlüğünden önce yaşlılık aylığına hak kazanmış ve çalışmalarını sürdüren avukatlara dahi uygulanmasının zorunlu olduğunu; yasa koyucunun bu alanda bir ayırımı gitmediğini, yasanın yürürlüğünden sonra çalışmalarını sürdüren ve yaşlılık aylığı almakta bulunan tüm avukatların, yasal zorunluluğa uymaları gerektiğini, dairenin bugüne kadar uygulamasında bu yönde hiçbir sapma olmadığını, yerel mahkeme kararının onanmasına ilişkin ilamın, uyuşmazlık sürecinin yanlış algılanmasından kaynaklandığını, bu tür maddi ve rakamsal bir yargının maddi yanlışlık olarak anlaşılması gerektiğini, Yargıtay uygulamasında bu tür açık yanlışlıkların düzeltilmesinin mümkün bulunduğunu kabul etmiştir.

Ŗu duruma göre; sorunun çözümü yönünden öncelikle iŖ davalarına iliŖkin, Yargıtay'ca verilen kararların maddi yanılığıya dayalı dzeltilmelerinin mümkün bulunup bulunmadığı ve maddi yanılığı kavramının öncelikle ortaya konması gerekir.

İŖ Mahkemeleri Kanununun 8. maddesi hükmüne göre Yargıtay'ın verdiği kararlara karŖı karar düzeltme yolu bulunmamaktadır. Ne var ki, Yargıtay'ın bugüne kadarki uygulamasında kabul edildiği üzere, maddi yanılığıya dayalı kararlar bu kuralın dıŖındadır.

Gerçekten, maddi yanılığı kavramından amaç; hukuksal değerlendirme ve denetim dıŖında, tamamen maddi olgulara yönelik, ilk bakıŖta yanılığı olduğu açık ve belirgin olup, her nasılsa, inceleme sırasında gözden kamıŖ ve bu tür bir yanılıŖlıđın sürdürülmesinin kamu düzeni ve vicdanı yönünden savunulmasının mümkün bulunmadığı, yargılamanın sonucunu büyük ölçüde etkileyen ve çoğu kez tersine eviren ve düzeltilmesinin zorunlu olduğu açık yanılığılardır.

Uygulamada zaman zaman görüldüğü gibi, Yargıtay denetimi sırasında, uyuŖmazlık konusuna iliŖkin maddi olgularda, davanın taraflarında, uyuŖmazlık sürecinde, uyuŖmazlıđa esas baŖlangı ve bitim tarihlerinde, zarar hesaplarına ait rakam ve olgularda ve bunlara benzer durumlarda; yanılıŖ algılanma sonucu, açık ve belirgin yanılıŖlıklar yapılması mümkündür. Bu tür açık hatalarda ısrar edilmesi ve maddi gerçeğin göz ardı yapılması, yargıya duyulan güven ve saygınlığı sarsacağı gibi, adalete olan inancı ortadan kaldırıır ve yok eder.

Bu nedenledir ki; Yargıtay, bugüne değin maddi yanılığının belirlendiği durumlarda soruna müdahale etmiŖ, baŖtan yapılmıŖ açık maddi yanılıŖlıđın düzeltmesini kabul etmiŖtir. Bu yönde sayısız daire kararları olduğu gibi çok kısa bir süre önce Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 23.10.2002 günlü esas: 2002/10-895, karar: 2002/838 sayılı kararında gösterildiği üzere; maddi yanılığıya dayalı onama ve bozma kararlarının karŖı taraf lehine sonuç doğurmayacağı, iŖ mahkemelerince verilen kararlara karŖı karar düzeltme yolunun kapalı oluŖunun maddi yanılığıya dayalı yargı kararlarının düzeltilmesine engel olamayacağı, hatalı biçimde hak sahibi olmanın evrensel hukukun temel ilkelerine ters dŖeceđi, maddi gerçeğin her zaman için adli gerçekten önce geleceği kabul edilmiŖtir. Kaldı ki; 5521 sayılı İŖ Mahkemeleri Yasası günün ihtiyaçlarına cevap vermemektedir. Yarım asır önce yapılmıŖ, üstelik önemli maddelerinin Anayasa Mahkemesince iptal edildiği bir yasal düzenlemenin bütünlüğünün bozulduğu ve bu yönde yeni düzenleme yapılmasının gerektiği gerçeği de ortadadır. Bu arada ilave edilmelidir ki, iŖ davalarının nitelik ve nicelik itibarıyla alanlarının geniŖlediđi ve yeni boyutlar kazandığı bilinen bir gerçektir.

Sonuç olarak; kimi açık maddi yanılığıya dayalı ve yanılıŖlıđı son derece belirgin haksız ve adaletsiz sonuçların giderilmesi kamu düzeni açısından zorunludur.

Dava konusu olaya gelince; uyuŖmazlık yaŖlılık aylığına hak kazanıp mesleğini sürdürmekte olan bir avukatın sosyal güvenlik destek priminden sorumlu olup olamayacağına iliŖkindir. Yukarıda değinildiği gibi yerel mahkeme 4447 Sayılı Yasanın 8. maddesinin uygulanması açısından bir ayırımı gitmekte ve sözü edilen yasanın yürürlüğünden önce yaŖlılık aylığına hak kazanıp mesleklerini sürdüren avukatların sosyal güvenlik destek primi ödememeleri gerektiğini, bu yönde kazanılmıŖ haklarının oluŖtuđunu kabul etmektedir. Ne var ki; bu grŖ gerek özel daire gerekse Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun bugüne kadarki uygulamasında kabul edildiği üzere yerinde bulunmamaktadır. 4447 Sayılı Yasanın 8. maddesinin getirmiŖ olduğu bu yükümlülük, yasanın sözü edilen maddesinin yürürlüğe girdiği 1.10.1999 tarihinden önce veya sonra yaŖlılık aylığına hak kazanmıŖ olan tüm avukatlar yönünden zorunludur. Bu yönde bir ayırım söz konusu değildir. Bu arada soruna iliŖkin Anayasa Mahkemesi ve DanıŖtay'ın vermiŖ olduğu kararlar da aynı doğrultudadır.

Maddi yanılığı konusuna gelince; özel daire onama kararında, açıkça, grŖnn yukarıda belirtilen biçimde olmasına karŖın uyuŖmazlık konusu süreçte yanılığıya dŖmiŖ, dava

konusunun 4447 Sayılı Yasanın yürürlüğünden önce ve 1991 ile 1999 dönemine ilişkin bir uyuşmazlık varmışcasına sonuca ulaşmış ve bu maddi yanılığa dayalı onama kararını vermiştir. Oysa, sorun tamamen yasanın yürürlüğünden sonraki dönemi kapsayacak biçimde ve ileriye yöneliktir. Şu duruma göre; ortada davanın ilişkin olduğu süreçten kaynaklanan açık bir maddi yanılığın olduğu ortadadır. Bu yanılığın düzeltilmesi ve emsallerine göre ayrıcalık getiren ve tüm sistemi alt üst edecek bir yanılığın ortadan kaldırılması zorunludur.

Yukarıda belirtilen nedenlere dayalı olarak yerel mahkeme kararı yerinde bulunmadığından direnme kararı bozulmalıdır.

SONUÇ : Davalı vekilinin temyiz, itirazlarının kabulü ile, direnme kararının özel daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı HUMK.'nun 429. maddesi gereğince BOZULMASINA, istek halinde temyiz peşin harcının geri verilmesine, 27.2.2003 tarihinde yapılan ikinci görüşmede oyçokluğu ile karar verildi.

KARŞI OY YAZISI :

Yerel mahkeme, 4447 Sayılı Yasanın yürürlüğünden önce yaşlılık aylığına hak kazanmış ve yasanın yürürlüğünden sonra çalışmalarını sürdüren avukatların söz konusu primden sorumlu olamayacakları görüşü ile davacının davasının kabulüne karar vermiş, Yüksek Yargıtay özel dairesi yerel mahkeme kararını onamıştır.

Davalı Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü 15.7.2002 tarihli karar düzeltme dilekçesinde özetle, 506 Sayılı Yasaya tabi olarak yaşlılık aylığı almakta iken serbest avukat ve noter olarak çalışmalarını sürdürenlerin 4447 Sayılı Yasanın 63/A maddesi gereğince 1.10.1999 tarihinden itibaren % 15 oranında sosyal güvenlik destek primi ödenmesi gerektiğinin kabul edildiğini, maddede yasanın yürürlüğünden önce ve sonra mesleklerini yürüten avukat ve noterler için bir ayırım bulunmadığını, öte yandan kesintilerin yasanın yürürlüğe girdiği 1.10.1999 tarihinden itibaren yapıldığını, geriye yönelik kesintinin söz konusu olmadığından kazanılmış haklardan söz edilemeyeceğini, aynı konuda verilen red kararlarının Yargıtay 10 ve 21. Hukuk Dairelerince onandığını, davanın kabulüne dair verilen yerel mahkeme kararını onayan Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin ilamının hatalı olduğunu beyanla, Yargıtay ilamının HUMK.'nun 80. maddesi gereğince düzeltilmesini talep etmiştir.

Yargıtay özel dairesi, karar düzeltmeye konu kararın 4447 Sayılı Yasanın 8. maddesi ile değişik 506 Sayılı Yasanın 63. maddesine açıkça aykırı olduğu halde zuhulen yerel mahkeme, kararının onandığı gerekçesiyle bu hususu maddi yanılığın kabul edilerek yerel mahkeme kararının bozulmasına karar vermiştir. Yerel mahkemenin direnme kararı vermesi ile dava dosyası Yargıtay Hukuk Genel Kuruluna gelmiştir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulundaki görüşmeler sırasında sayın çoğunluk yanılığını bu kez "özel dairesinin dava konusunun 4447 Sayılı Yasanın yürürlüğünden önce ve 1991 ile 1999 dönemine ilişkin bir uyuşmazlık varmışcasına algıladığı, bu algılamanın maddi hata kabul edilebileceğini" iler sürmüş ve genel kurul bu hususu kararına gerekçe yapmıştır.

Böylece azınlık ile çoğunluk ve yerel mahkeme ile özel daire arasındaki uyuşmazlık, iş mahkemesince verilen ve Yargıtayca onanan karara karşı maddi hataya dayalı düzeltme nedenlerinin bulunup bulunmadığı noktasında toplandığı anlaşılmaktadır.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 30.4.2003 gün E: 2003/21-299, K: 2003/308 sayılı ve daha sonraki kararlarında "4447 Sayılı Yasa ile yapılan düzenlemeye göre kurumdan yaşlılık aylığı almakta iken serbest avukat olarak çalışmasını sürdüren kişinin sosyal yardım zammı dahil, almakta olduğu yaşlılık aylığından 1.10.1999 tarihinden itibaren % 15 oranında sosyal güvenlik destek primi kesilmesinin zorunlu olduğu" vurgulanmıştır. Bu uygulamanın yasaya uygun olduğu bizce de benimsenmektedir. Bu uygulamanın ilk kez YHGK.'nun 30.4.2003

günlü kararı ile ortaya konulduğu açıktır. Yüksek özel dairenin somut olaydaki onama kararı 6.12.2001 gün ve E: 2001/7793, K: 2001/8384 sayılıdır. Bunun karar düzeltilmesi yolu ile kaldırılıp yerel mahkeme kararının bozulmasına ilişkin karar, yüksek özel dairece 6.12.2001 gün E: 2001/7679, K: 2001/8384 sayı ile karar verilmiştir. İlk kararlarının verildiği tarihlerde 4447 Sayılı Yasanın uygulanması konusunda Yargıtay dairelerinin yasanın yorumunda kuşkuya düştükleri açıktır. Yasanın doğru yorumu ancak 30.4.2003 tarihli Hukuk Genel Kurul kararı ile yapılmıştır. Bu aşamada 30.4.2003 tarihli Hukuk Genel Kurulu kararına dayanılarak, bundan önce özel dairelerce verilen ve onanarak kesinleşen kararların 30.4.2003 ve sonraki tarihli Genel Kurul kararlarında benimsenen ilkelere aykırı bulunduğu gerekçesiyle ve maddi hata hukuksal nedenine dayanılarak ortadan kaldırılarak, yerel mahkeme kararlarının bozulması hukukta bulunması gereken mahkeme kararlarına güven ve kararlılık ilkesini ihlal edeceği açıktır.

İş Mahkemeleri Kanununun 8. maddesi hükmüne göre Yargıtay'ın verdiği kararlara karşı karar düzeltme yolu bulunmamaktadır.

Bilindiği gibi kanun yolu ikiye ayrılır.

1- Normal (olağan) kanun yolu: Genel olarak istinaf ve temyiz olmak üzere iki çeşit normal kanun yolu vardır. Bizde istinaf yolu mevcut olmadığı için normal kanun yolu iki tanedir.

A) Temyiz,

B) Karar düzeltme

2- Olağanüstü kanun yolu: Kesinleşmiş hükümlere karşı tanınmış olan bu kanun yoluna (olağanüstü) kanun yolu denir. Buna usuldeki tanımlama ile yargılamanın iadesi denilmektedir. (HUMK. 445 vd).

Modern hukuk sistemlerinden benzeri olmayan ve Yargıtay'ın temyiz incelemesi sırasında yanlışlık ihtimalini göz önünde tutarak kabul edilmiş olan karar düzeltme yolunun davaların sonuçlanmasını önemli ölçüde uzattığı ve bu nedenle tamamen kaldırılması gerektiği öğretilmektedir. (Bkz. Kuru - Hukuk Davalarının Uzaması Sebepleri s: 43-44). Halen Meclis gündeminde bulunan İstinaf Mahkemeleri ile ilgili kanun tasarısında karar düzeltme yolunun kaldırılması ciddi şekilde tartışılırken İş Mahkemelerinin kararlarına karşı Yargıtay'ın vermiş olduğu onama ve bozma kararlarının hukuksal yorumda hata edildiği gerekçesiyle fiilen karar düzeltme yolunun yargı kararlarıyla açılması hukuken benimsenemez.

Sayın çoğunluk maddi yanlışlığı, Yargıtay incelemesi sırasında gözden kaçırmış ve bu tür yanlışlığın sürdürülmesinin kamu düzeni ve kamu vicdanı yönünden savunulmasının mümkün bulunmadığı durumlarda maddi hata nedeniyle İş Mahkemesi kararlarına ait Yargıtayca verilen onama ve bozma kararlarının süresiz olarak yeniden incelenebileceğini benimsemiştir.

Bu gerekçe haklı maddi hataların bulunması halinde benimsenebilir. Ancak yasanın uygulamasında bir dönem hukuksal yorum. şöyle veya böyle yapıldıktan sonra Yargıtayın yasayı başka türlü yorumlaması, daha önce verilmiş ve şeklen kesin hüküm haline gelmiş kararlarının maddi yanlışlığı nedeniyle ortadan kaldırılmasına neden olamaz. Yargıtay kararlarına karşı karar düzeltme yolunun kapalı olduğu hallerde Yargıtay'ın yerel mahkeme kararını onaması ile yerel mahkeme hükmü şekli anlamda kesinleşir. HUMK. 166 ve 174. maddesi uyarınca eski hale getirme talebinde bulunulup bu talebin kabul edilmesi şekli anlamda kesin hüküm ortadan kaldırır. Şekli anlamdaki kesinlik dahi kamu düzeni ile ilgili olup taraflar arasındaki uyuşmazlığı sona erdirir. Bu husus mahkemelere güvenilmesini, toplum hayatı için zorunlu olan hukuki karşılığı sağlar.

Diğer taraftan şeklen kesinleşen bir kararın yeniden ele alınarak görüşebilmesi için açık bir maddi yanılının bulunması gerekir. Somut olayda maddi yanılının bulunmadığı duraksanamayacak kadar açıktır.

Hükümdeki maddi hataların düzeltilmesi Usul Kanunu tarafından benimsenmiştir. (HUMK. 459). Bu maddeye göre tarafların isim, sıfat ve netice taleplerine ilişkin maddi hatalar veya hesap hataları yapılmış ise bunlar düzeltilebilir. Ancak maddi hata gerekçesi ile evvelce reddedilen, noksan hükmolunan yahut karar altına alınması ihmal edilen, yahut şekli anlamda kesinleşen bir hükmün hukuki yorumunda maddi hata yapıldığı gerekçesiyle değiştirilmesi kabul edilemez. Elbette temyiz süresinin hesaplanmasındaki yanılğı, tebligat tarihinin okunmasındaki yanılğı, dosyadaki tanık listesinin veya tapu kaydının görülmemesi, taşınmazın sınırındaki orman, mübadeleye tabi kişilerin bulunduğu ilişkin kayıtların insani hata nedeniyle görülmemesi maddi hatadır ve bunların düzeltilerek hüküm kurulması mümkündür. Fakat hukuksal yorumda maddi hata yapıldığından söz edilerek şekli anlamda kazanılmış hakkın ortadan kaldırılması usulen mümkün olmamalıdır.

Bu gerekçelerle sayın çoğunluğun görüşüne katılmadığımızdan direnme kararının onanması görüşündeyiz.

İhsan DEMİRKIRAN - Birinci Başkanvekili M. Hande SURLU 14. H.D. Başkanı / Erbay
TAYLAN - 19. H.D. Üyesi

T.C.

YARGITAY

9. HUKUK DAİRESİ

E. 1997/16577

K. 1997/18030

T. 23.10.1997

**İŞ MAHKEMELERİNDE YARGILAMA USULÜ (Sözlü Yargılama Usulü
Uygulanması Nedeniyle Tarafların Delillerini İlk Oturumda Göstermesinin Gerekmesi)**

**DELİL (İş Mahkemesinde Yargılama Usulü Olarak İlk Oturumda Gösterilmesinin
Gerekmesi)**

**SÖZLÜ YARGILAMA USULÜ (Tarafların Delillerini İlk Oturumda Göstermesinin
Gerekmesi)**

**İLK OTURUMDA GÖSTERİLMEMEYEN DELİLLER (Hakim Tarafına Süre
Vermesi ve İkinci Oturum Gününü Belirlemesi)**

5521/m.7

ÖZET : İş mahkemelerinde sözlü yargılama usulü uygulandığından kural olarak tarafların delillerini ilk oturumda göstermeleri gerekir, aksi halde hakim taraflara delillerini göstermeleri için süre verip ikinci oturum gününü belirler.

DAVA : Sanıklar ... Tekstil ve Kart San. Tic. Ltd. Şti. adına Avukat H.D. ile Ç.Ç. ve 32 arkadaşı adına Avukat N.Ç. aralarındaki dava hakkında Seferihisar Asliye Hukuk Hakimliğinden İş Mahkemesi sıfatıyla verilen 21.8.1997 günlü ve 164/213 sayılı hüküm davalılar avukatınca temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR : Dava Kanunsuz grevin tesbitine ilişkindir. Mahkemece istek gibi hüküm kurulmuş, karar davalı tarafca temyiz edilmiştir.

İş mahkemelerinde sözlü yargılama usulü uygulanır. Buna göre kural olarak tarafların delillerini ilk oturumda göstermeleri gerekir. Tarafların ilk oturumda delillerini göstermemeleri halinde hakim taraflara delillerini, göstermeleri için süre verip ikinci oturum gününü belirlemesi icap eder.

Somut olayımızda dava ilk oturumda karara bağlanmıştır. Davalıların delil bildirme talebi kabul edilmediği gibi dosya içerisinde de yine davalı vekilince ibraz edilen delil listesinde gösterilen tanıklar da dinlenilmemiştir. Bu durumda mahkemece yapılacak iş taraflardan delillerini ibrazı için önel vermek ve sonucuna göre hüküm kurmaktan ibarettir. Eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ : Temyiz olunan kararın yukarıda gösterilen sebepten BOZULMASINA, 23.10.1997 gününde oybirliği ile karar verildi.

T.C.

YARGITAY

9. HUKUK DAİRESİ

E. 2008/16925

K. 2010/4730

T. 23.2.2010

İŞÇİLİK ALACAKLARININ TAHSİLİ (İş Mahkemelerinde Sözlü Yargılama Usulü Uygulanacağı - Bu Nedenle Zamanaşımı Defi İlk Oturuma Kadar ve En Geç İlk Oturumda Yapılabileceği)

ZAMANAŞIMI DEF İ (İş Mahkemelerinde Sözlü Yargılama Usulü Uygulanacağından İlk Oturuma Kadar ve En Geç İlk Oturumda Yapılabileceği)

ISLAH SONRASI ZAMANAŞIMI (Islah Dilekçesinin Tebliğini İzleyen İlk Oturuma Kadar ya da İlk Oturumda Yapılan Zamanaşımı Def i de Islaha Konu Alacaklar Yönünden Hüküm İfade Edeceği)

İŞ MAHKEMELERİNDE ZAMANAŞIMI DEFİ (İlk Oturuma Kadar ve En Geç İlk Oturumda Yapılabileceği - İslahı Takip Eden İlk Oturumda Davalının İleri Sürdüğü Zamanaşımı Definin İslahla Arttırılan Miktar Bakımından Süresinde Yapıldığını Kabul Edileceği)

1086/m.83

818/m.66,125,126,128

5521/m.7

ÖZET : Davacı, işçilik alacaklarının tahsiline karar verilmesini istemiştir. İş Mahkemelerinde sözlü yargılama usulü uygulanır. Bu nedenle zamanaşımı defii ilk oturuma kadar ve en geç ilk oturumda yapılabilir. Dava konusunun ıslah yoluyla arttırılması durumunda ıslah dilekçesinin tebliğini izleyen ilk oturuma kadar ya da ilk oturumda yapılan zamanaşımı defii de ıslaha konu alacaklar yönünden hüküm ifade eder.

Somut olayda; davacının bilirkişi raporunun sunulmasından sonra dava dilekçesini ıslah ederek dava konu miktarı artırması üzerine davalı işveren zamanaşımı definde bulunmuştur. Davacı zamanaşımının süresinde yapılmadığını ileri sürmüş ise de, ıslahı takip eden ilk oturumda davalının ileri sürdüğü zamanaşımı definin ıslahla arttırılan miktar bakımından süresinde yapıldığı kabul edilmelidir. Mahkemece fazla mesai ve genel tatil alacakları yönünden davalının zamanaşımı defii değerlendirilmeden hüküm kurulmuş olması hatalı olmuştur.

DAVA : Davacı, kıdem, ihbar tazminatı, fazla mesai, ücretli yıllık izin genel tatil ve hafta tatili alacaklarının karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, isteği hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi S.Göktaş tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR : 1-Dosyadaki yazılara toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre, dava linin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

2- Zamanaşımı, alacak hakkının belli bir süre kullanılmaması yüzünden dava edilebilme niteliğinden yoksun kalabilmesini ifade eder. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere zamanaşımı, alacak hakkını sona erdirmeyip sadece onu "eksik bir borç" haline dönüştürür ve "alacağın dava edilebilme özelliği"ni ortadan kaldırır.

Bu itibarla zamanaşımı savunması ileri sürüldüğünde, eğer savunma gerçekleşirse hakkın dava edilebilme niteliği ortadan kalkacağından, artık mahkemenin işin esasına girip onu da incelemesi mümkün değildir.

Uygulamada, fazlaya ilişkin hakların saklı tutulması, dava açma tekniği bakımından, tümü ihlal ya da inkar olunan hakkın ancak bir bölümünün dava edilmesi, diğer bölümüne ait dava ve talep hakkının bazı nedenlerle geleceğe bırakılması anlamına gelir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu benimsenmiş ilkeye göre, kısmi davada fazlaya ilişkin hakların saklı tutulmuş olması, saklı tutulan:kesim için zamanaşımını kesmez, zamanaşımı, alacağın yalnız kısmi dava konusu yapılan miktar için kesilir.

Zamanaşımı, bir maddi hukuk kurumu değildir. Diğer bir anlatımla zamanaşımı, bir borcu doğuran, değiştiren ortadan kaldıran bir olgu olmayıp, salt doğmuş ve var olan bir hakkın istenmesini orsadan kaldıran bir savunma aracıdır. Bu bakımdan zamanaşımı alacağın varlığını değil, istenebilirliğini ortadan kaldırır. Bunun sonucu olarak da, yargılamayı yapan yargıç tarafından yürüttüğü görevinin bir gereği olarak kendiliğinden göz önünde tutulamaz. Borçlunun böyle bir olgunun var olduğunu, yasada öngörülen süre ve usul içinde; ileri sürmesi zorunludur. Demek oluyor ki zamanaşımı, borcun doğumu ile ilgili olmayıp istenmesini, önleyen bir savunma olgusudur. Şu durumda zamanaşımı, savunması ileri sürülmedikçe, istemin konusu olan hakkın var olduğu ve kabulüne karar verilmesinde hukuksal ve yasal bir engel bulunmamaktadır.

İşte bundan dolayı, yasalarda öngörülen zamanaşımı sürelerinin işlemeye başlayabilmesi için öncelikle talep konusu hakkın istenebilir bir konuma, duruma gelmesi gerekmektedir. Yasalarda hakkın istenebilir konumuna, diğer bir anlatımla yerine getirilmesinin gerektiği güne, ödeme günü denmektedir. Bir hak, var olsa bile, o hakkın istenmesi için gerekli koşullar gerçekleşmedikçe istenemez.

Bilindiği gibi zamanaşımı, alacak hakkının belli bir süre kullanılmaması yüzünden dava edilebilme niteliğinden yoksun kalabilmesini ifade eder. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere zamanaşımı, alacak hakkını sona erdirmeyip sadece onu "eksik bir borç" haline dönüştürür ve "alacağın dava edilebilme özelliği"ni ortadan kaldırır.

Bu itibarla Zamanaşımı savunması ileri sürüldüğünde, eğer savunma gerçekleşirse hakkın dava edilebilme niteliği ortadan kalkacağından, artık mahkemenin işin esasına girip onu da incelemesi mümkün değildir.

Genel olarak savunma nedenlerinin ve bu arada zamanaşımı savunmasının esasa cevap süresi içinde bildirilmesi gereklidir. Ancak, 20/12/1974 gün ve 6155-17127 sayılı Daire kararında da belirtildiği veçhile (bu karar için de yukarıda anılan dergi, sayfa 637 ve devamına bakınız); savunma nedenlerinin ve savunma nedenlerinden olan zamanaşımının yasanın öngördüğü cevap süresi geçtikten sonra ileri sürülmesi, diğer bir ifade ile (savunmanın genişletilmesi), bazı kayıt ve şartlarla mümkündür (HUMK. 202/11). Bu tek şart, savunmanın genişletilmesine karşı tarafın (hasmın) muvafakatidir. Eğer karşı taraf savunmanın genişletilmesine muvafakat etmez ve dolayısıyla (savunmanın genişletildiği) yollu bir itirazda bulunursa, o takdirde ancak mahkemenin ileri sürülen savunma nedenlerini (bu arada zamanaşımı savunmasını) incelemesi olanağı yoktur; bu durumda ise mahkeme hemen savunma nedenlerini reddetmelidir. Usulün 202. 187. ve 188. maddelerinin birlikte incelemesinden çıkan sonuç budur. Özetle belirtmek gerekirse, savunmanın genişletildiği itirazı ile karşılaşmadığı sürece zamanaşımı savunmasının geç ileri sürülmesi, incelenmesine engel değildir.

Hemen belirtmelidir ki, gerek İş Kanunu'nda, gerekse Borçlar Kanunu'nda, kıdem ve ihbar tazminatı alacakları için özel bir zamanaşımı süresi öngörülmemiştir.

Uygulama ve öğretide kıdem tazminatı ve ihbar tazminatına ilişkin davalar, hakkın doğumundan itibaren, Borçlar Kanunu'nun 125. maddesi uyarınca on yıllık zamanaşımına tabi tutulmuştur. Keza tazminat niteliğinde olmaları nedeni ile sendikal tazminat, kötüniyet tazminatı, işe başlatmama tazminatı, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 5. maddesindeki eşit işlem borcuna aykırılık nedeni ile tazminat, 26/2 maddesindeki tarafların maddi ve manevi-tazminat, 28. maddede belgenin zamanında verilmemesinden kaynaklanan tazminat, 31/son maddesi uyarınca askerlik sonrası işe almama nedeni ile öngörülen tazminat istekleri 10 yıllık zamanaşımına tabidir.

Bu noktada, zamanaşımı başlangıcına esas alınan kıdem tazminatı ve ihbar tazminatı hakkının doğumu ise, işçi açısından hizmet aktinin feshedildiği tarihtir.

Zamanaşımı, harekete geçememek, istemde bulunamamak durumunda bulunan kimsenin aleyhine işlemez. Bir hakkın, bu bağlamda ödence isteminin doğmadığı bir tarihte, zamanaşımının başlatılması hakkın istenmesini ve elde edilmesini güçleştirir, hatta olanaksız kılar.

İşveren ve işçi arasındaki hukuki ilişki iş sözleşmesine dayanmaktadır, işçinin sözleşmeye aykırı şekilde işverene zarar vermesi halinde, işverenin zararının tazmini amacı ile açacağı dava Borçlar Kanununun 125. maddesi uyarınca 10 yıllık zaman aşımına tabidir.

İşverenin, işçiye hataen ödediğini iddia ettiği kıdem ve ihbar tazminatı ile diğer işçilik alacaklarını geri verilmesi yönündeki istemi BK.nun 66. maddesi hükmü uyarınca, bir yıllık zamanaşımına tabidir. Zamanaşımının başlangıcı işverenin geri alma hakkını öğrendiği tarihten itibaren başlar. Resmi kuruluşlarda bu zamanaşımı başlangıcı yetkili makamın öğrenme tarihidir.

4857 sayılı kanundan daha önce yürürlükte bulunan 1475 sayılı kanunda ücret alacaklarıyla ilgili olarak özel bir zamanaşımı süresi öngörülmediği halde, 4857 sayılı İş Kanununun 32/8 maddesinde işçi ücretinin 5 yıllık özel bir zamanaşımı süresine tabi olduğu açıkça belirtilmiştir. Ancak bu kanundan önce tazminat niteliğinde olmayan, ücret niteliği ağır basan işçilik alacaklarının, Borçlar Kanunu'nun 126/1 maddesi uyarınca beş yıllık zamanaşımına tabi olacağı tartışmasız öğreti ve uygulama tarafından kabul edilmiştir.

TTK.nun 1259. maddesinin 1. fıkrasında yazılı bir yıllık zamanaşımı, aynı Kanununun 1235. maddesi uyarınca gemi adamlarının hizmet ve iş mukavelelerinden doğan alacaklarının bir rüçhan hakkı olarak gemi bedeli üzerindeki talebi ile ilgili olup genel anlamda, hizmet ve iş mukavelelerinden doğan ücret alacaklarının BK.nun 126. maddesi uyarınca beş yıllık zamanaşımına tabidir.

Kanundaki zamanaşımı süreleri, BK'nun 127.maddesi gereğince " tarafların iradeleri ile değiştirilemez.

İş sözleşmesi devam ederken kullanılması gereken ve İş Sözleşmesinin feshi ile alacak niteliği doğan yıllık izin ücreti alacağının zamanaşımı süresinin fesih tarihinden başlatılması gerekir (HGK. 05.07.2000 gün ve 2000/9-1079 E, 2000/1103 K).

Sözleşmeden doğan alacaklarda zamanaşımı alacağın muaccel olduğu tarihten başlar. (BK. m. 128).BK.nun 101. maddesince, borcun muaccel olması, ifa zamanının gelmiş olmasını ifade eder. Borcun ifası henüz istenemiyorsa muaccel bir borçtan da söz edilemez.

Müteselsilen borçlu olan kişilerin birbirlerine rücuunu ve bunun zamanaşımını aralarındaki hukuki ilişkinin niteliği düzenler. Zira müteselsilen borçluluk muhtelif hukuki ilişkiler sonucu doğabilir. Ancak rücu hangi hukuki ilişki veya yasal nedenle doğmuş olursa olsun; rücu zamanaşımı rücu neden olan ödemenin yapıldığı andan itibaren işlemeye başlar ve bu zamanaşımı süresi de, yukarıda açıklandığı üzere, ödemeyi yapan ve rücu eden ile edilen kişi arasındaki hukuki ilişkiye göre saptanır.

Borçlar Kanununun 128. maddesi ile zamanaşımının nasıl hesaplanacağı belirtilmiştir. Bu maddenin birinci fıkrası, zamanaşımının alacağın muaccel olduğu zamanda başlayacağı esasını kural olarak getirmiştir. Belirtmek gerekir ki, borç belirli bir vadeye bağlanmış ise bu vadenin bittiği tarihte muacceliyet kesbedeceğinden aynı Yasanın 130. maddesi hükmü göz 1 önünde tutularak zamanaşımı süresinin dolup dolmadığının hesap edilmesi gerekir. Kanun koyucu burada borçlunun temerrüde düşürülmesi esnasından ayrılarak alacağın muaccel olmasını kafi görmüştür. Zamanaşımının başlaması için ayrıca borçlunun sözü geçen Yasanın 101. maddesinde yazılı şekilde temerrüde düşürülmesine lüzum yoktur.

Alacağın muacceliyeti bir ihbar vukuuna tabi olan halleri 128. maddenin 2. fıkrası düzenlemiştir. Bu hükme göre zamanaşımı haberin verilebileceği günden itibaren işlemeye başlayacaktır. Kanun) koyucu burada haberin verileceği değil, verilebileceği günün zamanaşımına başlangıç olarak kabul edilmesi gerekeceğini öngörmüştür. O halde, bu durumda zamanaşımının başlayabilmesi için fiilen haberin verilmesi şart olmayıp verilmesi mümkün olan zamanın tesbitini yeterli görmüştür. Haber verebilme ihtiyari bir olaydır. Bu husus alacaklı tarafa bırakılmış ise alacaklı verdiği tarihten itibaren bu hakkını kullanma olanağına her zaman sahiptir. Yani verdiği tarihten itibaren her zaman borçluya verdiği şeyin ödenmesi için ihbar yapabilir. Bu itibarla borçlunun temerrüt haline düşürülüp düşürülmediği ve fiili ihbarın" yapıp yapılmadığı hususları araştırılmadan ödenmesi ihbar yapılması esasına bağlı borç ilişkilerinde zamanaşımının bu haberin verilebileceği yani para ve diğer alacakların verildiği tarihin zamanaşımına başlangıç olarak alınması gerekir.

Borçlar Kanununun 131. maddesi gereğince asıl alacak zaman aşımına uğradığından faiz ve diğer ek haklarda zamanaşımına, uğrar. Diğer bir deyişle faiz alacağı asıl alacağın tabi olduğu zamanaşımına tabi olur. Borçlar Kanunu'nun 133/2. maddesince alacaklının dava açmasıyla zamanaşımı kesilir. Ancak zaman aşımının kesilmesi sadece dava konusu alacak için söz konusudur

Kısmi bir dava açılması halinde alacağın yalnız o kısım için zamanaşımı kesilir. Dava dışı kalan bölümü hakkında, zamanaşımı işlemeye devam eder.

Borçlar Kanunu'nun 132/4. maddesinde "Hizmet mukavelesinin devam ettiği müddetçe hizmetçilerin, istihdam edenlere karşı olan alacakları hakkında" zamanaşımının işlemeyeceği ve duracağı belirtilmiş ve hizmetçi" terimi kullanılmıştır. Bu maddenin iş sözleşmesiyle bağlı her kişiye uygulanması olanağı yoktur. Hizmetçiden kastedilen; kendisine ev işleri için ücret ödenen, iş sahibiyle aynı evde yatıp kalkan, aileden biriymiş gibi ev halkı ile sıkı ilişkileri olan kimsedir.

Borçlar Kanunu'nun 133. maddesinde zamanaşımını kesen nedenler sınırlama getirmeksizin gösterilmiştir. Bunlardan borçlunun borcunu ikrar etmesi (alacağı tanınması), bu nedenlerden biridir. Borcun tanınması, tek yanlı bir irade bildirimi olup; borçlunun, kendi borcunun devam etmekte olduğunu kabul anlamındadır. Borç ikrarının sonuç doğurabilmesi için, eylem yeteneğine ve malları üzerinde tasarruf yetkisine sahip olan borçlunun veya yetkili kıldığı vekilinin, bu iradeyi alacaklıya yöneltmiş bulunması ve ayrıca zamanaşımı süresinin dolmamış olması gerekir. Gerçekte de borç ikrarı, ancak, işlemekte olan zamanaşımını keser; farklı anlatımla zamanaşımı süresinin tamamlanmasından sonraki borç ikrarının kesme yönünden bir sonuç doğurmayacağından kuşku ve duraksamaya yer olmamalıdır. Bu bağlamda BK. 139. maddesinden de söz edilmesi zorunludur.

Borçlar Kanunu'nun 139. maddesi zamanaşımından feragati düzenlenmiştir. Anılan maddeye göre, borçlunun zamanaşımı defini ileri sürme hakkından önceden feragati geçersizdir. Önceden feragatten amaç, sözleşme yapılmadan önce veya yapılırken vaki feragattir. Oysa daha sonra vazgeçmenin geçersiz sayılacağına ilişkin yasada herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. O nedenle borç zamanaşımına uğradıktan sonra borçlu zamanaşımı defini ileri sürmekten feragat edebilir. Zira, burada doğmuş bir defi hakkından feragat söz konusudur ve hukuken geçerlidir. Bu feragat; borçlunun, ileride dava açılması halinde zamanaşımı definde bulunmayacağını karşılıklı olarak yapılan feragat anlaşmasıyla veya tek yanlı iradesini açıkça bildirmesiyle veyahut bu anlama gelecek iradeye delalet edecek bir işlem yapmasıyla mümkün olabileceği gibi, açılmış bir davada zamanaşımı definde bulunmamasıyla veya defi geri almasıyla da mümkündür.

Zamanaşımı süresinin dolmasından sonra alacaklıya yöneltilen borç ikrarının, zamanaşımı definden.zımnı (örtülü) feragat anlamına geldiği, öğretideki baskın görüşlerle ve yargı inançlarıyla da; doğrulanmaktadır. (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 19/11/1963 T. 592,4-

6419 sayılı kararı) Dahası, zamanaşımı süresinin dolmasından sonra alacaklıya karşı bir; borç ikrarında bulunan borçlunun da bu borç ikrarına dayanılarak açılan davada zamanaşımı defini ileri sürmesi çelişkili davranış yasağını oluşturur ve MK. md. 2. ye aykırıdır. Hukuken korunamaz (HGK. 23.02.2000 gün ve 2000/15-71 E, 2000/116 K).

Borçlar Kanunu'nun 133/2.maddesi hükmü uyarınca, dava açılması veya icra takibi yapılması zamanaşımını kesen nedenlerdendir. Borçlar Kanunu'nun 135. maddesi ise, zamanaşımının kesilmesi halinde yeni bir sürenin işlemesi gerektiğini açıkça belirtmiştir. Madde açıkça düzenlemediğinden ihtiyati tedbir istemi ile mahkemeye başvurma veya işçilik alacaklarının tespiti ve ödenmesi için Bölge Çalışma İş Müfettişliğine şikayette bulunma zamanaşımını kesen nedenler olarak kabul edilemez. Ancak işverenin şikayet üzerine Bölge Çalışma Müdürlüğünde alacağı ikrar etmesi, zamanaşımını kesen bir neden olacaktır.

Zamanaşımı, dava devam ederken iki tarafın yargılamaya ilişkin her işleminden ve hakimın her emir ve hükmünden itibaren yeniden işlemeye başlar ve kesilmeden itibaren yeni bir süre işler (BK. m. 135-136).

Borçlar Kanunu'nun 133/2. maddesi gereğince takas defi zamanaşımını keser ve 136. maddesi gereğince de dava devam ettiği sürece hakimın her emir ve hükmünden itibaren yeniden işlemeye başlar.

Borçlar Kanunu'nun 134.madde hükmü, "Müruruzaman müteselsilen borçlu olanlardan veya taksimi kabil olmayan bir borcun müşterek borçlularından birine karşı katedilmiş olunca diğerlerine karşı da katedilmiş olur" kuralını içermektedir. Bu maddeye göre, müteselsil borçlulardan birine karşı zamanaşımının kesilmesi diğer müteselsil borçlulara karşı da zamanaşımını keser.

Bu hükmün haksız fiillerden doğan müteselsil sorumlulukta sadece tam teselsülde yani Borçlar Kanunu md. 50'ye dayanan müteselsil sorumlulukta uygulama bulacağı; buna karşın eksik teselsülde yani Borçlar Kanunu md. 51'e dayanan müteselsil sorumlulukta uygulama bulmayacağı kabul 'edilmelidir. Yine halefiyette borçlu alacaklının yerine geçtiğinden, alacaklının alacak hakkının tabi olduğu zamanaşımı süresinden yararlanır. Bunun sonucu olarak halefiyetten yararlanan rücu hakkı sahibinin, diğer borçlulara rücu hakkı alacaklının sahip olduğu zamanaşımı süresinden yararlanır.

Borçlar Kanunu'nun 137 maddesinde hangi hallerde zamanaşımına ilaveten 60 günlük munzam müddetten yararlanılacağı sınırlı bir biçimde sayılmış, ayrıca sayılan hususlardan dolayı daha önce davanın reddedilmiş olması koşulu öngörülmüştür. Bu düzenlemede davanın açılmamış sayılma ile sonuçlanması haline yer verilmemiştir.

5521 sayılı; İş Mahkemeleri Kanunu'nun 7. maddesinde İş Mahkemelerinde sözlü yargılama usulü uygulanır. Bu nedenle zamanaşımı defi ilk oturuma kadar ve en geç ilk oturumda yapılabilir.

Dava konusunun ıslah yoluyla arttırılması durumunda ıslah dilekçesinin tebliğini izleyen ilk oturuma kadar ya da ilk oturumda yapılan zamanaşımı defi de ıslaha konu alacaklar yönünden hüküm ifade eder.

Somut olayda; davacının bilirkişi raporunun sunulmasından sonra 10.8.2007 tarihli dilekçe ile dava dilekçesini ıslah ederek dava konu miktarı arttırması üzerine davalı işveren 29.11.2007 tarihli dilekçe zamanaşımı definde bulunmuştur. Davacı zamanaşımının süresinde yapılmadığını ileri sürmüş ise de, ıslahı takip eden ilk oturumda davalının ileri sürdüğü zamanaşımı definin ıslahla arttırılan miktar bakımından süresinde yapıldığı kabul edilmelidir. Mahkemece fazla mesai ve genel tatil alacakları yönünden davalının zamanaşımı defi değerlendirilmeden hüküm kurulmuş olması hatalı olmuştur.

SONUÇ : Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten BOZULMASINA, peşin alman temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 23.02.2010 gününde oybirliği ile karar verildi.

T.C.

YARGITAY

21. HUKUK DAİRESİ

E. 2005/108

K. 2005/140

T. 26.1.2005

KARAR DÜZELTME (İş Mahkemelerince Verilen Kararlar ve Buna Bağlı Yargıtay İlamına Karşı Bulunmadığı - Ancak Onama ve Bozma Kararlarında Açıkça Maddi Yanılgının Bulunması Halinde Dosyanın Yeniden Yargıtayda İncelenmesinin Mümkün Olduğu)

İŞ MAHKEMESİ (Kararları ve Buna Bağlı Yargıtay İlamına Karşı Karar Düzeltme Yolunun Bulunmadığı - Ancak Onama ve Bozma Kararlarında Açıkça Maddi Yanılgının Bulunması Halinde Dosyanın Yeniden Yargıtayda İncelenmesinin Mümkün Olduğu)

MADDİ HATA (İş Mahkemelerince Verilen Kararlar ve Buna Bağlı Yargıtay İlamına Karşı Onama ve Bozma Kararlarında Açıkça Bulunması Halinde Dosyanın Yeniden Yargıtayda İncelenmesinin Mümkün Olduğu)

ONAMA VE BOZMA KARARI (İş Mahkemelerince Verilen Kararlar ve Buna Bağlı Yargıtay İlamı Hakkında Açıkça Maddi Yanılgının Bulunması Halinde Dosyanın Yeniden Yargıtayda İncelenmesinin Mümkün Olduğu)

HAK DÜŞÜRÜCÜ SÜRE (Kuruma Bildirilmeyen Hizmetlerin Sigortalı Hizmet Olarak Değerlendirilmesine İlişkin Davanın Tesbiti İstenilen Hizmetlerin Geçtiği Yılın Sonundan Başlayarak 5 Yıl İçerisinde Açılması Gereği)

HİZMET TESPİTİ (Kuruma Bildirilmeyen Hizmetlerin Sigortalı Hizmet Olarak Değerlendirilmesine İlişkin Davanın Tesbiti İstenilen Hizmetlerin Geçtiği Yılın Sonundan Başlayarak 5 Yıl İçerisinde Açılması Gereği - Hak Düşürücü Süre Olduğu)

506/m.79/8

ÖZET : İş Mahkemelerince verilen kararlar ve buna bağlı Yargıtay ilamına karşı karar düzeltme yolu bulunmamaktadır. Ne var ki Yargıtay Onama ve Bozma kararlarında açıkça maddi yanılgının bulunması halinde dosyanın yeniden incelenmesi Dairemizin ve giderek Yargıtay'ın yerleşmiş görüşlerindedir.

DAVA : Davacı M.Nezir Alphan vekili Avukat Veysi Alphan ile davalılar (Alacaklı) 1-SSK.Bşk. vekili Avukat Süheyla Edecin 2- Emine Erkaslan aralarındaki tespit davası hakkında Diyarbakır İş Mahkemesinden verilen 13.4.2004 gün ve 469/147 sayılı kararın Bozulmasına ilişkin Dairemizin 25.10.2004 gün ve 5556/9180 sayılı ilamına karşı davacı

vekili tarafından süresi içinde maddi hatanın düzeltilmesi yoluna başvurulmuş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR : Davacı vekili 8.12.2004 tarihli dilekçesi ile Dairemizin 25.10.2004 gün 2004/5556 Esas 2004/9180 Karar sayılı bozma kararında açık maddi hata bulunduğundan bahisle kararın düzeltilmesini istemiştir.

İş Mahkemelerince verilen kararlar ve buna bağlı Yargıtay ilamına karşı karar düzeltme yolu bulunmamaktadır. Ne var ki Yargıtay Onama ve Bozma kararlarında açıkça maddi yanılmanın bulunması halinde dosyanın yeniden incelenmesi Dairemizin ve giderek Yargıtay'ın yerleşmiş görüşlerindedir.

İncelenen dosya ile belgelerden dairemizce işbu dava dosyasının 2004/5556 E-9180 K. Numarası ile 1.11.2004 günü incelendiği davacının hizmetinin tesbitine dair hükmün "25.2.1980 işe giriş tarihinden önceki dönem yönünden 506 sayılı yasanın 79/8 maddesinde yazılı hak düşürücü süre geçtiği" gerekçesi ile bozulduğu, ancak karar bilgisayar ile yazıldığı sırada dosya numaralarının birbirine yakın olması nedeniyle başka bir dosyaya ait (25.10.2004 gün ve 2004/5566 E-8849 K.Sayılı) bozma ilamının maddi yanılığı ile karar altına yazıldığı anlaşılmış ve açık maddi hatanın düzeltilmesi gerekmiştir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle;

1- Dairemizin önceki bozma kararı başka bir dosyaya ait bulunduğundan davacı vekilinin isteminin kabulü ile bozma kararının kaldırılmasına,

2- Dosyadaki yazılara toplanan delillere hükmün dayandığı gerektirici sebeplere göre davalı Kurumun aşağıdaki bendin kapsamı dışındaki sair temyiz itirazlarının reddine.

3-25.2.1980 tarihinden önceki hizmetlerin tesbiti istemine gelince, 506 sayılı yasanın 79/8 maddesi hükmünce, kuruma bildirilmeyen hizmetlerin sigortalı hizmet olarak değerlendirilmesine ilişkin davanın tesbiti istenilen hizmetlerin geçtiği yılın sonundan başlayarak 5 yıl içerisinde açılması gerekir. Öte yandan, davacının aynı işyerinde bu tarihten sonra çalışmasını sürdürmesi veya 5 yıllık hak düşürücü süre içerisinde tekrar aynı işyerine girerek çalışmasının, hak düşürücü sürenin işlemesine engel olmayacağı ve hak düşürücü sürenin kesilmesi ve durmasının mümkün bulunmadığı hukuksal gerçeği ortadadır.

Dosyadaki belgelere göre; davacının 25.2.1980 tarihinde işe giriş bildirgesi ile davalı işyerinde çalışmaya başladığı, davanın 27.12.2002 tarihinde açıldığı 25.2.1980 tarihinden önceki 55 günlük süre yönünden 5 yıllık hak düşürücü sürenin fazlası ile geçtiği anlaşılmaktadır.

Mahkemece, bu maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O halde, davacının bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ : Hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, 26.1.2005 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.

YARGITAY

21. HUKUK DAİRESİ

E. 2002/4175

K. 2002/5262

T. 4.6.2002

SOSYAL SİGORTALAR KURUMU'NUN HER TÜRLÜ HARÇTAN MUAFİYETİ (Mahkemece Sorumlu Tutulmasının İsabetsizliği)

HARÇTAN MUAFİYET (Sosyal Sigortalar Kurumunun Her Türlü Harçtan - Mahkemece Sorumlu Tutulmasının İsabetsizliği)

TAVZİHE TABİ OLMAYAN KARARLAR (İş Mahkemelerinden Verilen Kararlar - Maddi Yanılgıların Düzeltilmesinin Bu Mahkemelerden Dahı İstenebileceği)

İŞ MAHKEMESİ KARARLARI (Tavzihe Tabi Olmaması - Maddi Yanılgıların Düzeltilmesinin Bu Mahkemelerden Dahı İstenebileceği)

506/m.[126](#)

492/m.[13](#)

1086/m.[455](#)

ÖZET : S.s.kurumu her türlü harçtan muafır. Bunun sonucunda s.s.kurumu'nun harçla sorumlu tutulması isabetsizdir. Mahkemece yapılan bu maddi hatanın düzeltilmesi talebinin kabul edilmemesi usul ve yasaya aykırıdır.

DAVA : Tavzih eden davalı, yerel mahkemenin 22.6.2001 tarih ve 2001/382 Esas 2001/590 sayılı kararında yargılama giderlerinde yapılan maddi hatanın tavzihen düzeltilmesine, karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme bozmaya uyarak ilamında belirtildiği şekilde, tavzih isteğinin reddine karar vermiştir.

Hükmün davalı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünöldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi:

KARAR : HUMK. 455. maddesine göre iş mahkemelerinden verilen kararlar tavzihe tabi değildir. Ancak yapılan maddi yanılgıların düzeltilmesi bu mahkemelerden dahı istenebilir. Dava konusu istemde bu tür maddi yanılgıya ilişkindir. Bu nedenle S.S.Kurumu.'nun talebinin incelenmesine geçildi.

Dava konusu olayda mahkemenin vermiş olduğu 22.6.2001 gün 382-590 sayılı kararda davacı Vakıflar Bankası T.A.O.nun yatırmış olduğu başvurma harcı ile nisbi harcın davalı S.S.Kurumu'na tahmiline karar verilmiştir. Oysa 506 sayılı Yasa'nın 126. maddesi gereğince S.S.Kurumu her türlü harçtan muafır. Bunun sonucunda S.S.Kurumu'nun harçla sorumlu tutulması isabetsizdir. Mahkemece yapılan bu maddi hatanın düzeltilmesi talebinin kabul edilmemesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir. O halde, tavzih talep eden S.S.K. vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ : Hükümün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, 4.6.2002 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.

YARGITAY

HUKUK GENEL KURULU

E. 2002/21-806

K. 2002/877

T. 6.11.2002

KARAR DÜZELTME İSTEMİ (İş Mahkemesince Verilen Kararlara ve Buna Bağlı Yargıtay İlamına Karşı Karar Düzeltme Yoluna Gidilememesi)

İŞ MAHKEMESİ KARARLARINA KARŞI KARAR DÜZELTME İSTEMİ (Yargıtay Onama ve Bozma Kararlarında Açıkça Maddi Hata Olması Durumunda İstemin Kabul Edilebilmesi)

MADDİ HATA (Yargıtay Onama ve Bozma Kararlarında Açıkça Maddi Hata Olması Durumunda İş Mahkemesi Kararlarına Karşı Karar Düzeltme İsteminde Bulunulabilmesi)

MADDİ VE MANEVİ TAZMİNAT (Meslek Hastalığı Sonucu Ölüm Nedeniyle Desteğini Kaybedenlerin Uğradıkları Zararlar)

818/m.[43,44](#)

5521/m.[8](#)

ÖZET : İş Mahkemesince verilen kararlara ve buna bağlı Yargıtay ilamına karşı karar düzeltme yolu kapalıdır. Ancak, Yargıtay onama ve bozma kararlarında açıkça maddi hata bulunması hallerinde dosyanın yeniden incelenmesi mümkündür. Zira maddi yanılıya dayanılarak verilmiş olan onama ve bozma kararları ile hatalı biçimde hak sahibi olmak evrensel hukukun temel ilkelerine ters düştüğünden karşı taraf yararına sonuç doğurmamalıdır.

DAVA : Taraflar arasındaki "maddi-manevi tazminat" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Ankara 5. İş Mahkemesi'nce davanın kısmen kabul-kısmen reddine dair verilen 28.12.2001 gün ve 2001/695-1647 sayılı kararın incelenmesi taraf vekilleri tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 21. Hukuk Dairesi'nin 29.4.2002 gün ve 2002/2483-3655 Karar sayılı ilamıyla onanmış, davalı vekilinin maddi hata yapıldığı gerekçesiyle kararın düzeltilmesini istemesi üzerine karar, Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 4.6.2002 gün ve 2002/4936-5329 K. sayılı ilamıyla (... Davalı tarafından verilen ve dairesimizin 29.4.2002 gün 2002/2483 Esas, 2002/3655 Karar sayılı onama kararında açık maddi hata olduğundan bahisle davalının karar düzeltme isteği incelendi:

İş Mahkemelerince verilen kararlar ve buna bağlı Yargıtay ilamına karşı karar düzeltme yolu bulunmamaktadır. Ne var ki, Yargıtay onama veya bozma kararlarında açıkça maddi yanılığın bulunması hallerinde dosyanın yeniden incelenmesi mümkün bulunmaktadır.

İncelenen mahkeme kararı ve bunu onayan Yargıtay ilamında açıkca dava miktarı ve bu miktar uygulanan yasal faizlerin birleştirilerek toplamında yanılığa düşüldüğü görülmüştür. Mahkemece hükmedilen tazminat miktarının tüm hak sahipleriyle birlikte ve maddi ve manevi tazminatların ilavesi ile toplam 88.784.085.308 TL. ye ulaştığı ancak bu miktara son faiz hadlerinin uygulanması sonucu tazminatın faizleri ile birlikte fahiş sayılabilecek biçimde 227.143.560.000 TL. ye ulaştığı görülmüştür.

Dairemizin bugüne kadar uyguladığı istikrar kazanmış ilkelerine göre maddi tazminat hiçbir şekilde zenginleştirme aracı olarak kullanılmamalıdır. Kişinin sağlığında veya ölümü halinde hak sahiplerinin normal çalışma koşulları içerisinde elde edilmesi mümkün olmayan yüksek boyutlarda tazminata hükmedilmemelidir. Öte yandan bu tazminatlar neticesi işyerleri ekonomik ve mali açıdan bunalıma düşmemeli veya işletmesinin tatil edilmesi sonucu ortaya çıkmamalıdır. Bu nedenlerle, mahkemenin tazminatın miktar ve boyutunu tayin ederken Borçlar Kanununun 43. ve 44/2 maddede öngörülen ilkelerini uygulaması ve buna göre taraflar yönünden dengeli şekilde tazminat miktarını saptaması zorunludur.

Dava konusu olayda tazminatın faizi ve diğer ferileriyle birlikte ulaştığı miktarın davalı işletmenin ekonomik ve mali durumunu ne derece etkileyeceği, işletmenin faaliyetini durdurup durdurmayacağı tartışılmadan sonucu gidilmiştir. Mahkemenin belirtilen maddi ve hukuksal olguları değerlendirip sonuçta Borçlar Kanununun 43. ve 44/2, maddeleri gereğince daha yüksek oranda indirim yaparak maddi tazminata hükmetmesi gerekirken yazılı miktarda fahiş biçimde maddi tazminat tayin etmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir...) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Hukuk Genel Kurulu'nca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

KARAR : 1- Davacılar vekilinin ilk kararı temyizi üzerine Özel Dairece onanarak kesinleştiğinden direnme kararını temyize hakkı bulunmadığından temyiz isteminin reddi gerekir.

2- Davalı vekilinin temyiz itirazlarına gelince; Dava, meslek hastalığı sonucu ölüm nedeniyle desteğini kaybedenlerin uğradıkları maddi ve manevi zararın ödetilmesi isteğine ilişkindir.

Davacılar vekili, davacıların desteğinin işyerinde çalışırken yakalandığı meslek hastalığı sonucu öldüğünü, meslek hastalığının oluşmasında işverenin kusurlu olduğunu ileri sürerek 16.12.1999 ölüm tarihinden itibaren yasal faizi ile birlikte maddi ve manevi tazminatın ödetilmesini istemiştir.

Davalı işveren vekili, meslek hastalığının oluşmasında sadece davalı işverenin kusurunun bulunmadığını, sigortalının daha önce çalıştığı işyeri işverenlerinin de sorumlu olduğunu ileri sürerek davanın reddini savunmuştur.

Bilirkişi, meslek hastalığı sonucu sigortalının ölümünde İşveren Türkiye Kömür İşletmelerinin %94,22 oranında kusurlu olduğunu bildirmiş, davacıların gerçek zararı hesap bilirkişisince saptanmıştır.

Mahkemece, bilirkişi tarafından belirlenen davacıların gerçek zararlarından tarafların ekonomik ve sosyal durumları paranın satın alma gücü, olay tarihi, kusur durumu dikkate alınıp BK. 43, 44. maddeleri uyarınca taktiren %35 oranında hakkaniyet indirimi yapılmış Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından hak sahiplerine bağlanan gelirler düşülerek her bir hak sahibinin karşılanmamış zararı saptanmıştır.

Hüküm yerinde, her bir davacı için belirlenen karşılanmamış maddi zarar miktarı ile manevi tazminat miktarının ölüm tarihinden itibaren yasal faizi ile davalıdan tahsiline karar verilmiştir.

73.784.085.308 TL. maddi 15.000.000.000 TL. manevi tazminat toplamı 88.784.085.308 TL. nin ölüm tarihinden yasal faizi ile birlikte davalıdan alınmasına ilişkin mahkeme kararı, Yüksek Ozel Daire'ce "taraf vekillerinin temyiz itirazları reddedilerek 29.4.2002 tarihinde onanmıştır.

Davalı Türkiye Kömür İşletmeleri vekilinin, mahkemece yapılan hakkaniyet indiriminin çok az olduğu, faizlerin yüksek olması nedeniyle davalının 242.000.000.000 TL. ödemek zorunda kaldığı, davalı kurumun mali durumunun dikkate alınmadığı, kusur oranı tesbitinin doğru olmadığı, bu şekilde Yargıtay onama kararında maddi hata bulunduğu, gerekçesiyle Daire kararının düzeltilmesini istemesi üzerine karar, Özel Daire'ce yukarıda açıklanan nedenle bozulmuştur. Mahkemece, "İş Mahkemesi kararları yönünden Yargıtay'ca verilen onama ve bozma kararlarına karşı karar düzeltme yoluna gidilemeyeceği, kararın çok açık olduğu, maddi hata bulunmadığı" gerekçesiyle önceki kararda direnilmiştir.

Gerçekten, İş Mahkemeleri Kanunu'nun 8/3. maddesi uyarınca İş Mahkemesince verilen kararlara ve buna bağlı Yargıtay ilamına karşı karar düzeltme yolu kapalıdır. Ancak, Yargıtay onama ve bozma kararlarında açıkça maddi hatanın bulunması hallerinde dosyanın yeniden incelenmesi mümkündür. Zira maddi yanılıya dayanılarak verilmiş olan onama ve bozma kararları ile hatalı biçimde hak sahibi olmak evrensel hukukun temel ilkelerine ters düştüğünden karşı taraf yararına sonuç doğurmamalıdır.

Somut olayda, yerel mahkeme ile Ozel Daire arasındaki uyuşmazlık, Yargıtay onama ilamında dava miktarı ve bu miktara uygulanan yasal faizlerin birleştirilerek ulaşılan toplamında bir yanılığın söz konusu olup olmadığı ve bu yanılığın maddi hata olarak değerlendirilip dosya yeniden incelenerek BK. 43 ve 44/2. maddeleri gereğince maddi tazminattan daha fazla indirim yapıp yapılmayacağı noktasındadır.

Mahkeme kararında, her davacı için hükmedilen tazminat miktarları, ölüm tarihinden itibaren yasal faiz uygulanacağı rakamsal olarak hiçbir tereddüde yer vermeyecek şekilde yazılı olup, işleyecek yasal faiz oranının %50 ve %60 olduğu 1.1.1999 ve 1.1.2000 tarihlerinde bellidir. Bu nedenle dava miktarı ve uygulanan faiz ile birlikte ulaşılan miktarın fahiş olduğu hususunda yanılığa düşüldüğü yönündeki bozma kararı isabetsizdir. Bu nedenle; bozma kararında ileri sürülen gerekçenin maddi hata olarak nitelendirilmesi mümkün olmadığından usul ve yasaya uygun bulunan direnme kararının onanması gerekir.

SONUÇ : 1- (1) nolu bentte açıklanan nedenlerle davacılar vekilinin temyiz itirazının REDDİNE, istek halinde temyiz peşin harcının geri verilmesine,

2- (2) nolu bentte açıklanan nedenlerle davalı vekilinin temyiz itirazlarının reddi ile direnme kararının yukarıda açıklanan nedenlerle ONANMASINA aşağıda dökümü yazılı (3.592.540.000) lira bakiye temyiz ilam harcının temyiz edenden alınmasına.6.12.2002 gününde ikinci görüşmede oyçokluğu ile karar verildi.

KARŞI OY YAZISI

(Değişik Gerekçe, Yönünden) 5521 sayılı "İş Mahkemeleri Kanunu" nun sekizinci maddesinde, İş Mahkemesi kararları ile ilgili Yargıtay ilamlarına karşı karar düzeltme yoluna başvurulamayacağı öngörülmüştür.

Bu nedenle maddi yanılığa dayalı da olsa, söz konusu kararların Yargıtay ilgili Dairesince tekrar incelenmesine yasal olanak bulunmamaktadır. Yerel mahkemece verilen direnme

kararının bu gerekçe ile onanması gerektiği görüşünde olduğumdan sayın çoğunluğun onama gerekçesine katılamıyorum.

Yargıtay 19. Hukuk Dairesi Başkanı

T.C.

YARGITAY

10. HUKUK DAİRESİ

E. 2003/4075

K. 2003/4667

T. 5.6.2003

**ZAMANAŞIMI İTİRAZININ İLK İTİRAZ NİTELİĞİ (Duruşma Günü
Duruşmadan Sonra Faksla Yapılan Zamanaşımı Def'inin Geçersiz Olması)**

**RÜCUAN TAZMİNAT TALEBİ (İş Kazası Sonucu Kurumca Yapılan Ödemeler İçin
- Zamanaşımı Def'inin En Geç İlk Duruşmada İleri Sürülmesi Gereği)**

**İŞ MAHKEMESİNDE GÖRÜLEN DAVALAR (Sözlü Yargılama Usulüne Tabi
Olması ve Zamanaşımı Def'inin En Geç İlk Duruşmada İleri Sürülebileceği)**

**SÖZLÜ YARGILAMA USULÜ (İş Mahkemesinde Görülen Davalarda Zamanaşımı
Def'inin En Geç İlk Oturumda İleri Sürülebilmesi)**

ÖZET :Dava, zararlandırıcı sigorta olayı sonucu sürekli işgöremez duruma giren sigortalıya Kurumca yapılan sosyal sigorta yardımlarının davalı işverenden 506 Sayılı Kanunun 26.maddesi uyarınca tahsiline ilişkindir. Mahkemece davanın zamanaşımı süresi dolduktan sonra açılmış olması nedeni ile reddine karar verilmiştir. İş mahkemesi sıfatı ile yapılan yargılamalar sözlü yargılama usulüne tabidir, sözlü yargılama usulünde def'i niteliğinde olan zamanaşımı itirazı ilk oturuma kadar en geç ilk oturumda yapılabilir. Somut olayda davalı vekili zamanaşımı def'ini 30.10.2001 tarih ve 14:47 saatini taşıyan faks ile gönderdiği cevap dilekçesi ile yapmış olup davalıya da usulüne uygun olarak tebliğ edilen ilk oturum 30.10.2001 tarihli olup saati 09:35 dir. Davalı vekilinin zamanaşımı def'ini ilk oturumdan ve süresinden sonra yapmış olduğu anlaşılacakla mahkemece süresinde yapılmayan zamanaşımı itirazının reddi gerekir.

DAVA : Davacı, işkazasında malül kalan sigortalı işçi için yapılan harcamalar üzerine uğranılan Kurum zararının rücuun ödetilmesini istemiştir.

Mahkeme, ilamında belirtildiği şekilde davanın reddine karar vermiştir.

Hükmün, davacı Avukatı tarafından temyiz edilmesi üzerine temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hakimi Özlem Hatiboğlu tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

KARAR : Dava, zararlandırıcı sigorta olayı sonucu sürekli işgöremez duruma giren sigortalıya Kurumca yapılan sosyal sigorta yardımlarının davalı işverenden 506 Sayılı

Kanununun 26.maddesi uyarınca tahsiline ilişkindir. Mahkemece davanın zamanaşımı süresi dolduktan sonra açılmış olması nedeni ile reddine karar verilmiştir. İş mahkemesi sıfatı ile yapılan yargılamalar sözlü yargılama usulüne tabidir, sözlü yargılama usulünde def'i niteliğinde olan zamanaşımı itirazı ilk oturuma kadar en geç ilk oturumda yapılabilir. Somut olayda davalı vekili zamanaşımı def'ini 30.10.2001 tarih ve 14:47 saatini taşıyan faks ile gönderdiği cevap dilekçesi ile yapmış olup davalıya da usulüne uygun olarak tebliğ edilen ilk oturum 30.10.2001 tarihli olup saati 09:35 dir. Davalı vekilinin zamanaşımı def'ini ilk oturumdan ve süresinden sonra yapmış olduğu anlaşılmalı mahkemece süresinde yapılmayan zamanaşımı itirazının reddi ile işin esasına girilip toplanacak deliller uyarınca karar verilmesi gerekirken mahkemece bu maddi ve hukuki olgular gözetilmeksizin eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

SONUÇ : O halde davacının bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır. SONUÇ:Temyiz edilen hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, 05.06.2003 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.

YARGITAY

21. HUKUK DAİRESİ

E. 2006/314

K. 2006/4450

T. 1.5.2006

İŞ MAHKEMESİNDE YETKİ KURALI (En Geç İlk Oturumda Davanın Esasına Girilmeden Önce Bildirilmesi Zorunlu Olduğu - Yetki İtirazının Bulunmaması Halinde Mahkemenin Yetkisi Kabul Edilmiş Sayıldığı)

İLK İTİRAZ (İş Mahkemesinde İlk İtirazlardan Bulunan Yetki İtirazının En Geç İlk Oturumda Davanın Esasına Girilmeden Önce Bildirilmesi Zorunlu Olduğu - Yetki İtirazının Bulunmaması Halinde Mahkemenin Yetkisi Kabul Edilmiş Sayıldığı)

DAVALININ İKAMETGAHI (Her Davaya Açıldığı Tarihte Davalının İkametgahı Sayılan Yer Mahkemesinde Bakılabileceği Gibi İşçinin İşini Yaptığı Yer Mahkemesinde de Bakılabileceği)

5521/m.5

1086/m.187

ÖZET : İş Mahkemesinde açılan her davaya, açıldığı tarihte davalının ikametgahı sayılan yer mahkemesinde bakılabileceği gibi, işçinin işini yaptığı yer mahkemesinde de davaya bakılabilir.

Sözlü yargılama uygulanan iş mahkemesinde, ilk itirazlardan bulunan yetki itirazının en geç ilk oturumda davanın esasına girilmeden önce bildirilmesi zorunludur. Yetki itirazının bulunmaması halinde mahkemenin yetkisi kabul edilmiş sayılır.

DAVA : Davacı protokolden dolayı borçlu olmadığına tespitine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme ilamında belirtildiği şekilde, isteğin yetki yönünden reddine karar vermiştir.

Hükmün davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi:

KARAR : Uyuşmazlık, mahkemenin kendiliğinden yetkisizlik kararı verip veremeyeceği noktasında toplanmaktadır.

Bu yönüyle davanın yasal dayanağı 5521 Sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 5. maddesidir. Anılan madde hükmüne göre, İş mahkemesinde açılacak her dava, açıldığı tarihte dava olunanın Türk Medeni Kanunu gereğince ikametgahı sayılan yer mahkemesinde bakılabileceği gibi, işçinin işini yaptığı yer mahkemesinde de bakılabilir. Öte yandan, HUMK'un 187/2. maddesinde yetki itirazının ilk itirazlardan olduğu, 23. maddesinde de davalıya tanınmış bir hak olduğu açıkça vurgulanmıştır. Ayrıca, kamu düzenine ilişkin bir yetki kuralı söz konusu olduğu hallerde kendiliğinden (re'sen), kamu düzenine ilişkin yetki kuralının söz konusu olmadığı hallerde ise, ilk itiraz olarak ileri sürüldüğü takdirde yetkisizlik kararı verilebilir. Sözlü yargılama usulü uygulanan iş mahkemesinde, ilk itirazlardan bulunan yetki itirazının HUMK'un 478. maddesi uyarınca en geç tayin olunan ilk oturumda esas davaya girilmezden önce bildirilmesi zorunludur. İtiraz edilmemesi halinde mahkemenin yetkisi kabul edilmiş sayılır (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 12.12.1962 gün ve E: 4/155, K: 108 Sayılı Kararı). Bu yönüyle dava konusu olayda, kamu düzenine ilişkin bir yetki kuralı olmadığına ve usulüne uygun yetki itirazı da bulunmadığına göre, mahkemenin kendiliğinden yetkisizlik karariveremeyeceği ortadadır.

Mahkemece, bu maddi ve hukuki olgular dikkate alınmaksızın ve özellikle davalı tarafça süresinde ve yöntemince yetki itirazında bulunulmadığı gözetilmeksizin davanın esasının incelenmesi yerine doğrudan yetkisizlik kararı verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O halde, davacının bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ : Hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, temyiz harcının istek halinde temyiz edene iadesine 01.05.2006 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.

YARGITAY

21. HUKUK DAİRESİ

E. 2004/11620

K. 2005/2239

T. 10.3.2005

İŞ MAHKEMELERİNDE AÇILACAK DAVALAR (Açıldığı Tarihte Dava Olunanın İkametgahı Sayılan Yer Mahkemesinde Bakılabileceği Gibi İşçinin İşini Yaptığı Yer Mahkemesinde de Bakılabileceği)

YETKİ İTİRAZI (Sözlü Yargılama Usulü Uygulanan İş Mahkemesinde En Geç Tayin Olunan İlk Oturumda Esas Davaya Girişilmezden Önce Bildirilmesi Zorunluluğu - İlk İtiraz)

İŞ KAZASI SONUCU MALULİYET NEDENİYLE TAZMİNAT DAVASI (Açıldığı Tarihte Dava Olunanın İkametgahı Sayılan Yer Mahkemesinde Bakılabileceği Gibi İşçinin İşini Yaptığı Yer Mahkemesinde de Bakılabileceği)

İŞ MAHKEMESİNİN YETKİSİNE İTİRAZ (Sözlü Yargılama Usulü Uygulanan İş Mahkemesinde En Geç Tayin Olunan İlk Oturumda Esas Davaya Girişilmezden Önce Bildirilmesi Zorunluluğu)

5521/m. [5](#)

1086/m. [478](#)

ÖZET : İş Mahkemesinde açılacak her dava, açıldığı tarihte dava olunanın Türk Medeni Kanunu gereğince ikametgahı sayılan yer mahkemesinde bakılabileceği gibi, işçinin işini yaptığı yer mahkemesinde de bakılabilir.

Sözlü yargılama usulü uygulanan İş Mahkemesinde, ilk itirazlardan bulunan yetki itirazının HUMK'nun 478.maddesi uyarınca en geç tayin olunan ilk oturumda esas davaya girişilmezden önce bildirilmesi zorunludur. İtiraz edilmemesi halinde mahkemenin yetkisi kabul edilmiş sayılır.

DAVA : Davacı, iş kazası sonucu malüliyetinden doğan maddi ve manevi tazminatın ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme ilamında belirtildiği şekilde, yetki yönünden reddine karar vermiştir.

Hükmün davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi:

KARAR : Dava nitelikçe zararlandırıcı sigorta olayı sonucu meslekte kazanma gücünü kaybeden sigortalının maddi tazminat istemine ilişkindir.

Uyuşmazlık, mahkemenin kendiliğinden yetkisizlik kararı verip veremeyeceği noktasında toplanmaktadır.

Bu yönüyle davanın yasal dayanağı 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 5.maddesidir. Anılan madde hükmüne göre, İş Mahkemesinde açılacak her dava, açıldığı tarihte dava olunanın Türk Medeni Kanunu gereğince ikametgahı sayılan yer mahkemesinde bakılabileceği gibi, işçinin işini yaptığı yer mahkemesinde de bakılabilir. Öte yandan, HUMK'nun 187/2.maddesinde yetki itirazının ilk itirazlardan olduğu, 23.maddesinde de

davalıya tanınmış bir hak olduğu açıkça vurgulanmıştır. Ayrıca, Kamu düzenine ilişkin bir yetki kuralı söz konusu olduğu hallerde kendiliğinden (re'sen), Kamu düzenine ilişkin yetki kuralının söz konusu olmadığı hallerde ise, ilk itiraz olarak ileri sürüldüğü takdirde yetkisizlik kararı verilebilir. Sözlü yargılama usulü uygulanan İş Mahkemesinde, ilk itirazlardan bulunan yetki itirazının HUMK'nun 478.maddesi uyarınca en geç tayin olunan ilk oturumda esas davaya girişilmezden önce bildirilmesi zorunludur. İtiraz edilmemesi halinde mahkemenin yetkisi kabul edilmiş sayılır. (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 12.12.1962 gün ve E. 4/155, K: 108 sayılı Kararı) Bu yönüyle dava konusu olayda, Kamu düzenine ilişkin bir yetki kuralı olmadığına ve usulüne uygun yetki itirazı da bulunmadığına göre, mahkemenin kendiliğinden yetkisizlik kararı vermeyeceği ortadadır.

Mahkemece bu maddi ve hukuki olgular dikkate alınmaksızın ve özellikle davalı tarafça süresinde ve yöntemince yetki itirazında bulunulmadığı gözetilmeksizin davanın esasının incelenmesi yerine doğrudan yetkisizlik kararı verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O halde, davacının bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ : Hükümün yukarıda açıklanan nedenlerle **BOZULMASINA**, temyiz harcının istek halinde temyiz eden davacıya iadesine 10.3.2005 gününde oybirliğiyle karar verildi.

www.TazminatHukuku.com